

Ze zijn chagrijnig, nemen de langste route zodat het bedrag op de meter hoger uitkomt en verlenen geen service aan buitenlanders: een aantal vooroordelen over Chinese taxichauffeurs. Veel mensen beseffen niet dat zenuwslopende files, een laag inkomen, veel concurrentie en je dagen doorbrengen in ernstige luchtvervuiling weinig redenen tot blijdschap geven. "Ik kan niet zomaar stoppen met dit werk, maar als het zou kunnen dan deed ik het vandaag nog."

Als goudvissen in slotwater

De chauffeur rust wel, maar de auto niet

door Judith van de Bovenkamp

foto: Judith van de Bovenkamp

In Peking staat het beroep taxichauffeur niet hoog aangeschreven. Het lijkt in de eerste instantie een goede baan voor mensen zonder opleiding: op het hebben een rijbewijs na worden er geen eisen aan nieuw personeel gesteld. In de praktijk valt het echter tegen. Soms werken chauffeurs in loondienst, maar vaak huren ze hun auto van een van de honderden taxibedrijven die Peking rijk is. Daarmee zijn ze eigen baas maar hier staat tegenover dat er zo'n 80 procent van hun inkomsten naar het taxibedrijf gaat, als huur voor de auto en benzinekosten. Op deze manier moeten de meeste chauffeurs zeven dagen per week werken en kunnen ze daarvan vaak alleen de huur betalen. Vaak delen twee chauffeurs één taxi en wisselen ze elkaar iedere twaalf uur af om zo op de kosten van autohuur te besparen. Daarnaast zien zowel klanten als de taxibedrijven chauffeurs vaak niet als persoon, maar slechts als manier om van A naar B te komen of als bron van inkomsten. Ondanks dat blijven taxichauffeurs volhouden en zijn ze vaak bereid tot het maken van een praatje. In dit artikel laten we verschillende chauffeurs met elk hun eihen verhaal aan het woord.

Zhou Peng

'Ik wil niet dat de toekomst van mijn zoon wordt zoals die van zijn vader'

Op weg naar het centrum stap ik in de taxi bij Zhou Peng, een magere Chinees van in de veertig. Aan de achteruitkijkspiegel hangt een van rood touw geknoopt amulet en naast zijn stoel staat een beker theewater, waar hij uit drinkt als de

auto stilstaat. Zhou werkt tien jaar als taxichauffeur en heeft in die tijd heel wat klanten zien komen en gaan. Als ik hem vraag wat hij van zijn werk vindt, kijkt hij me recht aan en vraagt: "Wil je dat echt weten?" Als ik deze vraag met ja beantwoord, staart hij even voor zich uit en zegt dan dat hij zijn werk eigenlijk niet zo leuk vindt. Gezien de Chinese beleefdheid betekent dit waarschijnlijk dat hij het verschrikkelijk vindt. Hij vraagt me hoe oud ik ben. Vervolgens begint hij te vertellen: "Je bent net zo oud als mijn zoon. Die studeert nu bouwkunde in Nanjing. Daarnaast heb ik een dochter. Het is duur om twee kinderen te onderhouden. Daarom kan ik niet zomaar stoppen met dit werk, maar als het zou kunnen, dan deed ik het vandaag nog." Zhou vertelt meer over zijn kinderen, wat ze doen en hoe trots hij op zijn slimme zoon is. Als inwoner van Peking moet hij zich aan de wet op geboortebeperving houden, hij had het tweede kind dus niet mogen krijgen. Ik vraag hem hoe dit zo gekomen is. Zhou: "We schrokken toen bleek dat mijn vrouw opnieuw zwanger was. Maar toen was het al te laat en we vonden allebei dat abortus geen optie was. Ondanks de wet op geboortebeperving geloof ik dat het goed is om meer kinderen te hebben. Voor het land is het niet goed als er te veel mensen geboren worden en daarom respecteer ik de wet. Maar dat mijn vrouw de tweede keer zwanger werd, was niet gepland en voor ons persoonlijke geluk is het beter. We hebben een geldboete moeten betalen voor onze dochter, maar ik ben blij dat we dat gedaan hebben. Ik houd zielsveel van mijn kinderen." Zhou brengt het grootste deel van zijn leven in de auto door, alleen maar om zijn kinderen een goede toekomst te geven. Hij lijkt zijn lot te accepteren. Zhou vertelt verder: "Als vader is het mijn plicht om mijn kinderen een goede toekomst te geven. Mijn zoon studeert in een andere stad en dat is duur, maar ik heb geen keuze. Hij heeft een goed stel hersens, dus moet hij studeren. Ik wil niet dat zijn toekomst net zo wordt als die van zijn vader."

Wang Ming

“Goed dat we een cursus Engels moesten volgen, maar ik ben bijna alles vergeten”

Om het imago van Peking als gastvrije stad op te krikken heeft de overheid voor de Olympische Spelen een verplichte cursus basis-Engels voor alle taxichauffeurs ingevoerd. Als ik Wang Ming, die zes jaar als taxichauffeur werkzaam is, vraag of zijn Engels verbeterd is door deze cursus, zegt hij het volgende: “Het is goed dat we een cursus Engels moesten volgen om buitenlandse gasten tijdens de Spelen beter van dienst te kunnen zijn. Omdat ik voor en na die tijd niet veel buitenlanders heb ontmoet, ben ik bijna alles wat ik heb geleerd weer vergeten. Als mensen ‘airport’ zeggen, weet ik dat ze naar het vliegveld willen, dat geldt ook voor termen als ‘Forbidden City’ en ‘Summerpalace’, maar meer dan dat versta ik niet. Ik heb gewoon niet genoeg gelegenheid om mijn Engels te oefenen.” Als ik hem aanbied hem hierbij te helpen weet hij meteen welke zin hij wil leren: “*Welcome to my city and I hope to see you again soon*”. Vooral met de uitspraak van het woord ‘again’ heeft Ming veel moeite. Pas na veel herhaling komt het er enigszins verstaanbaar uit. Als ik hem vraag hoe hij, ondanks zijn beperkte kennis van het Engels, buitenlanders van dienst kan zijn, legt hij me uit: “Meestal hebben ze een visitekaartje met het adres van hun hotel in het Chinees, dan is het geen probleem. En als ze naar bijvoorbeeld het Tian’anmen-plein willen en ze noemen de naam in het Chinees, dan versta ik het wel. Dat er steeds meer buitenlanders naar China komen is goed voor de ontwikkeling van de economie. Daarom ben ik blij dat ik jou vandaag heb kunnen helpen en zal ik mensen nooit zomaar service weigeren.”

Ding Baoyu

‘Gebouwen worden gesloopt, daardoor raak ik mijn oriëntatiepunten kwijt’

Ding Baoyu werkt nu vijftien jaar als taxichauffeur in Peking. In die tijd heeft hij de stad zien veranderen. Als ik in zijn taxi stap en een bepaalde bestemming noem, zegt hij dat hij weet waar het is. Halverwege raakt hij echter de weg kwijt, zo vertelt hij me eerlijk. Daarbij legt hij uit: “Toen ik begon met dit werk was de stad overzichtelijk, maar met de jaren wordt het moeilijker. Zie je dat grote gebouw daar? Ik had er geen idee van dat dit hier stond, de omgeving is veranderd. Daardoor weet ik nu niet precies hoe ik het best verder kan rijden. Ook worden er veel oude gebouwen gesloopt, daardoor raak ik mijn vaste oriëntatiepunten kwijt.” Ik zeg hem dat ik het niet erg vind, omdat hij overduidelijk zijn best doet zo snel mogelijk de goede weg te vinden. Inmiddels zit hij op zijn praatstoel. Ding: “Weet je, het is goed dat Peking zich zo snel ontwikkelt, maar het maakt mijn werk wel lastig. Deze buurt zou ik moeten kennen, ik doe dit werk al vijftien jaar! Maar het gaat me steeds meer tegen staan, er komt steeds meer verkeer op de weg. Theoretisch zou ik mijn dagelijkse quotum binnen het spitsuur kunnen halen, maar door de files heb ik binnen die periode soms maar één of twee klanten. Bovendien is het gewoon niet gezond om constant in deze vervuiling te leven. Het is net als met goudvissen. Als je die in slootwater laat zwemmen, gaan ze dood.” Als we uiteindelijk op de plaats van bestemming aankomen, weigert hij het bedrag dat op de meter staat van me aan te nemen: “Het is mijn werk om jou zo snel mogelijk op de plaats van bestemming te brengen. Ik wist nu niet hoe ik moest rijden, daarom kan ik je niet het volledige bedrag laten betalen.” Hoezeer ik ook aandrings, hij weigert mijn geld aan te nemen. Beduusd kijk ik zijn auto na als hij opnieuw de file induikt. >

Liu Xiaocai

“Moet je al die wolkenkrabbers zien, het voelt niet meer als mijn stad”

Ik stap in de taxi bij een gezette chauffeur met een onmiskenbaar Peking-accent. Hij is vrolijk, maakt graag een praatje en heet Liu Xiaocai. Tijdens ons gesprek vraag ik hem wat hij van de snelle ontwikkeling die zijn stad momenteel doormaakt vindt. Liu begint in zijn eigen accent te vertellen: “De straten waar we nu doorheen rijden waren er vijf tot tien jaar geleden nog niet. Ik woon zelf in dit gebied, dus weet ik hoe ik moet rijden, maar dat geldt niet voor alle chauffeurs.” Als ik hem vraag hoe hij het vindt om in dit nieuwbouwgebied te wonen vertelt hij het volgende: “Mijn familie woonde tot voor kort op het stuk grond waar nu het Olympische zwembad staat. Omdat het zwembad daar gebouwd werd, moesten wij verhuizen en nu woon ik hier.” Ik vraag Liu wat hij ervan vond ineens te moeten verhuizen omdat overheidsplannen zijn woonruimte opeisten. Liu: “Ach, zo gaan die dingen nu eenmaal. Weet je, ik ben nu 50 jaar oud en heb al heel wat meegemaakt in dit land. Als de overheid iets van mij verlangt, dan doe ik dat, mijn hele generatie denkt zo. Ik was liever niet verhuisd maar goed, nu heb ik ook een dak boven mijn hoofd.” Ik ben verbaasd over zijn meegaandheid. Deze man neemt de term ‘buigend bamboe’ wel erg letterlijk, dat hij zonder protest verhuist wanneer hem dat gevraagd wordt. Liu vertelt verder: “Verhuizen is niet het ergste. Wat ik wel jammer vind, is dat Peking zijn identiteit verliest. Het zijn niet alleen de Olympische Spelen, de hele ontwikkeling van deze stad gaat te snel. Er komen zoveel mensen van buiten hier naartoe om te werken, zij nemen allemaal hun eigen accent en leefgewoonten mee. Mensen

uit Peking hebben een eigen taal. Dat is niet het Putonghua (Algemeen Beschaafd Chinees) dat de overheid heeft ingevoerd, dat is de taal van de staat. Het Peking-accent klinkt heel anders dan het Putonghua, ik houd van die taal. Door alle nieuwkomers hoor je dit accent steeds minder. Mensen verstaan mij soms niet wanneer ik bepaalde woorden gebruik, terwijl we in dezelfde stad wonen! Dat vind ik erg. Moet je kijken naar die wolkenkrabbers daar, dat voelt helemaal niet als mijn stad. Alles binnen de tweede ringweg is de oude stad, het gebied waar we nu rijden kun je eigenlijk niet onder dezelfde noemer plaatsen. Het is nieuwbouw en heeft geen ziel. De economische ontwikkelingen zijn goed voor het land, mensen hebben nu een betere levensstandaard dan twintig jaar geleden. Maar daarvoor moeten we wel onze eigen identiteit opgeven, en dat had ik liever anders gezien.”

Natuurlijk praat niet iedere chauffeur gemakkelijk over zijn werk en leven. Er zijn ook veel chauffeurs die gedwee voor zich uitstaren in de eindeloze files en liever niets over hun privéleven prijsgeven. Diensten van twaalf uur draaien is zwaar, welk beroep iemand ook uitoefent. De werktijden van deze taxichauffeurs maken duidelijk dat hun auto niet stil kan staan, maar dat er constant gereden moet worden om het werk rendabel te maken. In de volksmond heet deze werkwijze: “*De chauffeur rust wel, maar de auto niet.*” Uit de verhalen van deze vier chauffeurs spreekt naast enige ontevredenheid over hun werk, vooral berusting en ondanks alles een zekere levenslust. En dat moet ook, wil je als goudvis in de sloot overleven. 友